

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnishtvu:
za celo leto naprej K 22 40
za pol leta " " 11.20
za četrt leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.
Posamezne štev. 10 h.

Inserati:
Enostop. petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . . 13 h
za dvakrat . . . . . 11 "
za trikrat . . . . . 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Upravnishtvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravnishkega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Dogodki v Ljubljani.

Slovensko prebivalstvo Ljubljane brez razlike mišljenja je danes združeno v globoki žalosti in silnem ogorčenju nad včerajšnjimi krvavimi dogodki. Nobenemu Nemcu v Ljubljani se ni skrivil las, pobite šipe ne bodo plačali Nemci, in vendar je padlo za vse to dvoje slovenskih življenj. Ljudstvo se zbira v gručah na ulicah, posebno pred gostilno gosp. Bižila pred škofijo, kjer sta se nesrečni žrtvi zgrudili in umrli.

Poročilo brata ustreljenega Rudolfa Lunderja.

Brat ustreljenega g. Rudolfa Lunderja nam je prijazno podal sledeče podatke: Popoldne je bil Rudolf Lunder na tiskarskem sestanku v »Narodnem domu«, od tam je šel na Breg v gostilno Debevc. Nekaj pred 9. uro se je napravil proti domu na sv. Petro cesto. Ker je bilo mimo frančiškani vse zaprto, šel je čez Glavni trg proti jubilejskem mostu. Na vogalu pri Mayerju je postal. Tam je stalo že precej občinstva, ki je vzklikalo ogorčeno nad postopanjem vojaštva 27. pešpolka na Marijnem trgu in Miklošičevi cesti, kjer je načeloval poročnik Mayer. Zadnji pa na to pridrvi na drugo stran mostu proti Stritarjevimi ulicam ter ukaže vojaštvu naskok na občinstvo, kjer je bil obstal Lunder s svojo nevesto. Z občinstvom vred je bežal pred vojaki na sadij trg proti cerkvi. Vojaštvo je teklo za posamezniki ter streljalo. Od zadaj začet se je zgrudil nad stopnjicami ob škofijskem dvorcu. Kroglja mu je popolnoma predrta telo, medtem ko je ostala gospodična (držala sta se pri teku za roko) ostala nepoškodovana. Vojaki so drli nato še mimo cerkve pod hodnikom ter streljali za ostalim bežečim občinstvom. Sploh so streljali posamni vojaki bežeče ljudi kakor pse.

O Adamiču se govori, da ga je še mrtvega neki vojak sunil.

Še nekaj podrobnosti o nesrečnih žrtvah.

Takoj, ko sta bila prenešana ustreljena ranjenca pred Kolovraterjevo gostilno, sta bila pri ponesrečenih stolna vikarja dr. Jerše in Potokar, ki sta podelila umirajočima sv. poslednje olje. Dr. Jerše je hitel tudi na magistrat ter ondi ležečemu smrtnonevarno ranjenemu podelil sv. poslednje olje. Strahovit je bil prizor na stražnici. Ko je dr. Jerše dejal mlademu Adamiču: »Fantek molj za menoj!« je vse jokalo. Adamič je bil še pri zavesti in je stražnika, ki mu je tiščal rano, prosil: »Naj se to ne pove mami, da tudi ona vsled žalosti ne umre. Jaz bom kmalu umrl.« Na policijski stražnici, v kateri so bila vsa tla krvava so obvezovali ranjenca policijski zdravnik dr. Illner ter zdravnik dr. Dolšak, dr. Foedransperg, dr. Rus in štabni zdravnik.

Služkinja »pri Kolovratu«, Ant. Kampoš, je obstreljenemu Lunderju, ko sta ga dva prinesla pred gostilno, prihitela pomagat. Močila ga je z vodo, a Lunder je samo parkrat zavezal, potem je pred očmi svoje neveste umrl. Ljudje so mislili, dasi je zdravnik konstatiral smrt, da Lunder vendarle živi, zato so bili jako hudi na rešilno postajo, zakaj ga ne odpelje. Tudi Fran Dolinar, pekovski pomočnik pri Jančarju, je Lunderju prihitel na pomoč, a zaman.

Prizor v bolnišnici.

Bil sem priča prizoru, ki je moral privabiti solze v oko vsakomur, — ki je človek. Priboril sem si vstop v deželno bolnico — tja, kjer so ležale žrtve — (kakšen izraz za rabim) — ! — Mladeniči, ki niso zakrivali ničesar, da bi morali biti kaznovani s smrtjo. Ob vhodu stojita oče in sestra. — V krčevitem joku sestra, oče se premaguje. Vprašuje le vneomer. »Zakaj?! Tam so ležali vrstoma vsi ranjenci.

Ranjence smo že zjutraj omenili. Rane imajo:

Bratranec ustreljenega Ivana Adamiča, Anton Adamič, je ranjen z bajonetom od zadaj.

Jožef Simončič, ima prestreljeno levo nogo v podkolenu in kost popolnoma zdrobljeno.

Albina Tomšiča je kroglja zadela v levo stran prsi.

Pavel Štrukelj je od kroglje ranjen nad kolonom.

Božidar Borštnik ima v levem podkolenu od kroglje prebito kost in nad desnim podkolonom meso.

Martin Štrukelj je bil ranjen z bajonetom v desno stran prsi.

Miha Golovšek je ustreljen v levo ključnico.

Pred mrtvašnico.

Že zjutraj pred osmo uro se je zbiralo nebroj slovenskega občinstva okoli mrtvašnice in je jokalo na glas. Pogled je bil naravnost pretresljiv: na kamenitih odrih sta ležali obe žrtvi vse v krvi okoli njih pa potrti možaki in na ves glas jokajoče ženske. Trupli ležita deloma razgaljeni tako, da se vidijo krvave rane. Ljudstvo z robci briše kri proč.

Očividec g. Vlado Štamcar

nam poroča: Od množice sem se ločil pri frančiškanskem mostu ter sem šel pred vrata gostilne »Pri zlati ribi«. Nakrat začujem poročnika Mayer-ja, ko je komandiral vojakom, naj se pripravijo na strel. Dr. Mathias za dež. vlade je še zaklical: »Nicht schießen, nein, nicht schießen.« Poročnik Mayer je nato zaklical »schießen«, nakar so vojaki ustrelili. Po skrajnosti razburjena množica se je nato razkropila po ulicah. Misleč, da so vojaki ustrelili v zrak, sem šel nekoliko naprej. V tem prileti k meni neki dijak in zakliče: »dva so ustrelili«, nakar se podam na Škofijski trg. **Pripomnim, da ljudje niso metali kamenja, najmanj pa, da bi se vojakov dejansko lotili.** Videl sem ves prizor na lastne oči in slišal na lastna ušesa, kar lahko pod prisego potrdim.

Zabodena Ana Traven.

Kakor blisk je švignila včeraj zvečer novica, da je bila prebodena in smrtnonevarna ranjena tudi neka gospica in sicer gospodična Ana Traven. Danes se je govorilo po Ljubljani, da je že mrtva. Govorice so bile pretirane, a vsekakor je gospica ranjena, res je tudi, da je bila zabodena z bajonetom. Našemu poročevalcu je gospica Ana Traven, ki stanuje v Tobačni ulici št. 3, danes opisala, kako da je bila ranjena. Stala je okoli polu 9.—9. ure na stopnjicah Frančiškanske cerkve z več gospicami. Vojaki so stali pod stopnjicami. Kar prično vojaki kričati: »Marš herunter!« S stopnjic so gospice zbežale. Neki častnik je udaril nekega mirnega gospoda po hrbtu. Ljudje in gospica Traven so bežale proti »Unionu«. Častniki so tekli naprej proti »Unionu«, vojaki za njimi. Tu začuti gospica Traven hudo bolečino v levem ledju. Neki vojak jo je sunil v ledje z bajonetom **odzadaj.** Gospodična je šla sama domov. Danes ne leži. Gospica Travenova je služila svojčas pri tvrđkah Bernatovič, Lukič in Hlavka. Zdravniška pomoč ji še ni bila podeljena. Toži, da jo rana močno boli. Rojena je ranjenka leta 1889. **Pribijemo le to, da je bila gospodična sunjena z bajonetom odzadaj, ko je bežala pred soldatesko.**

V smrtni nevarnosti.

Gosp. Maks Černe, ranjen je na levem ušesu. **Oprasnila ga je krogla precej globoko.** Le za las je manjkalo in bi bil ustreljen skozi glavo.

Še nekaj ranjencev.

G. Vinka Kovačiča bi bili dragonci včeraj kmalu ubili. Šel je mirno na kolodvor, a je bil od dragoncev napaden.

Ranjen je tudi lahko od zadaj uradnik »Vzajemnega podpornega društva« g. Kušar. Vojak, stoječ za njegovim hrbtom, ga je zabodel, ne da bi g. Kušar kaj naredil. Res fini nastop vojakov!

Gospod Filip Turk, uslužbenec tvrđke Krisper ima nogo ubodeno. G. Turk je šel s svojo soprogo mirno od večerje. Gosp. Turk leži doma.

Še ena žrtev?

Prestreljeni Albin Tomšič je bil danes popoldne v bolnici jako slab ter ga bodo težko ohranili pri življenju.

Se en donesek k včerajšnjim dogodkom.

Slučajno sem včeraj popoldne napravil nek izlet in se vrnil z vlakom od devetih zvečer v Ljubljano. Na kolodvoru se spravimo v tramvaj, ki se po nenavadno dolgem obotavljanju prične pomikati proti mestu. Med potjo zvečo, da je vojaštvo streljalo na Marijinem trgu. Na Dunajski cesti skoči tramvaj skupaj z drugimi vozovi, ki mu je prišel nasproti, in obstane. Moramo izstopiti in iti peš. Ker ne moram iti čez Marijin trg, grem s celo družbo dalje po Šelenburgovih ulicah, Kongresnem trgu v Judovski ulice. Tu zvečo, da so mrličje prepeljali na magistrat in da je tam mnogo ljudi. Torej vstopimo vsi v gostilno »K lipi«, da tam počakamo, dokler se mesto nekoliko ne pomiri in da bo potem mogoče čez Črevljarski most in Mestni trg na Poljane domov. Od vseh strani prihajajo nove vesti in podrobnosti o izgredih. Nek možak pride z veliko rano na tilniku, katero mu je vsekakor nek dragonec od zadaj s sabljo. V predsobo je prišla neka stara, prosto oblečena gospa in izven sebe od upanja vrgla na stol in na ves glas jokala in plakala. Ob desetih nam rečejo, da mora biti zdaj kavarna zaprta, drugače udere v njo vojaštvo. Torej moramo peš dalje, domov. Pred magistratom je stala gruča oseb, večinoma moških, nekaj tudi ženskih. Prizor je bil grozen. Stariši so prišli poizvedet po otrocih, bratje po bratih, od vseh strani prihajajo nove vesti, kilici obupa, žalosti, jeze se razlegajo v noč. Ko grem mimo magistrata, me opozori nekdo: »Tukaj je kri umorjenih.« In res: na tlaku in na pragu veliki madeži krvi.

Obrnem se od magistrata dalje, da grem domov. Ko stopim od magistratnih vrat na cesto, zagledam sledeči prizor. Ravno nasproti magistrata stoji pod hišnim portalom, na pragu mirno in molče nek starejši gospod. Ljudi okrog njega nobenih. Naenkrat skoči s ceste pred menoj na njega žandar, prime ga za vrat kot mačko, potlači na prag, z drugo roko pa zagrabljuje bajonet.

Zdelo se mi je, da bo zaboden pred mojimi očmi.

Dotični gospod — danes sem slišal, da je bil nek uradnik deželnega odbora — zavpije v pretiranih besedah, da ni nič naredil. Mene strese groza. Hitro stopim blizu in hočem reči orožniku, da sem tudi jaz videl, da je bil čisto miren. Orožnik zakriči, izpusti njega, prime z obema rokama za bajonet in špica se dotakne moje suknje. V tem trenutku me zagrabijo ljudje in potegnejo nazaj. Nato se obrne orožnik in skoči za prejšnjim gospodom, ki je med tem smuknil med ljudi, zavil bajonet proti nekemu človeku, ki je bežal in sune. Dotični človek pade na zemljo. Imel sem vtis, da ga prebode čez život. Nato zagrabijo tudi za njim stoječi vojaki za bajonete, potegnejo, ljudje beže, vojaki in orožnik kot divji za njim. Tako nas pode do Starega trga. Tam počakam nekaj časa in potem poskusim vnovič priti mimo. Stopim torej na novo izpod magistrata na cesto. Kar se nam pridrvi nasproti oddelek dragoncev na konjih s sabljami v rokah v divjem teku. Mi se umakemo v največji naglici pred magistrat. Jaz se stisnem čisto k portalu magistratnih vrat. V tem trenutku pridrve od zadaj vojaki z ba-

joneti v rokah ter nas pode doli. Zbežimo na cesto, tu se vrnejo dragonci, ki so se med tem že nekoliko umaknili ter pridrve nazaj. Za nami bajoneti, pred nami konje in sablje, umakniti se nikamor, presledka nekaj korakov. Tu se dragonci obrnejo in nam puste prsto pot. Dva znana gospoda me spremita do doma. To so suha dejstva, katera se lahko vsak čas izpričajo s prisego in s pričami. Dr. Leop. Lénart.

»Die windischen Hunde müssen mer heut' totschiagen!«

Sinoči je šel trgovec gospod Korbar iz Cerkna (Goriško) iz kolodvora, kamor je prispel s polnočnim gorenskim vlakom, skozi Kolodvorske ulice, da gre prenočiti. Skozi ulico pride patrolja polka št. 27. In čul je gospod trgovec sledeče besede: »Die windischen Hunde müssen mer heut' totschiagen!« Gospod je šel nato k Štruklju spat.

Vojak udri v cerkev!

Neki četrtošolec je vračajoč se iz sprehoda, prišel okoli osme ure do frančiškanske cerkve. Ko je videl nevarno vrvenje, je zbežal v cerkev in se skril za vrata. Kar pridrvi za njim prostak 27. pešpolka in fantu strga vso suknjo, da je v capah od njega visela, nato pa ga bil s puškimi kopitom po ramah. So priče za to.

Vojaki nekega človeka prebodli z bajoneti dvakrat, od zadaj in od spredaj.

Pri Urbanu je včeraj zvečer stal mlad poročnik s svojim oddelkom 27. pešpolka. Kakih 50 ljudi je ondi demonstrialo in kričalo, dalo pa ni niti najmanjšega povoda, da bi se rabilo orožje. Kljub temu je dal poveljnik naskočiti množico z bajoneti in verodostojne priče izpričajo sledeči dogodek: Neki vojak je prebodel nekega človeka od spredaj, da se je sesedel. Komaj je vstal, pride drug vojak in istega moža prebode od zadaj.

»Wenn geschossen wurde, ist das eine Schweinerei!«

Kar se tiče streljanja Mayerjevega oddelka, je o njem izjavil neki stotnik 27. pešpolka: »Wenn geschossen wurde, ist das eine Schweinerei!«

Mayer.

Poročnik Mayer je s svojim oddelkom stal, kakor znano, ob Prešernovem mostu. Nasproti njemu je stalo kakih 80 ljudi, ki niso drugega nič storili, kakor da so vzklikali. Proti tem je dal dvakrat ustreliti, in sicer brez zakonitega razloga, ne da bi bil postopal po strogih in natančnih tozadevnih vojaških predpisih, ne da bi imel za to ukaz od politiškega uradnika in ne da bi po reglementu ljudi pozval, naj se razidejo.

»Kranjski psi!«

Drug mlekozobi častnik, ki je stal s svojim oddelkom okoli 10. ure pri Bambergu, je mesto da bi ljudi pomirjeval, kričal nanje: »Kranjski psi!« To je kričal opeotovano. Celu psa, ki ga je imel v službi s seboj, je na ljudi ščuval.

Gospodu polkovniku Radičeviću!

Polkovnik Radičević je v prvi vrsti odgovoren za postopanje vojaštva, ker bi bil moral po predpisih komandirati za azistenco starejše oficirje, izkušene ljudi, kakršnih pri 27. polku ne manjka. (Gospodje stotniki Schneider, Rigetti it.) Osobito pa je zagrešil skrajno malomarnost, ker je izročil vojaški oddelek Mayerju, kateri je že v petek, izvršujoč vojaško azistenco, zakrivil nezakonitosti, katere so se mu v obeh slovenskih dnevnikih očitale in o katerih je gospod polkovnik moral vedeti. In gospod general Gherardini? On vendar mora poznati svoje vojake, dasi si je pri letošnjih manevrih zaslužil s svojim taktičkim nastopom — cilinder. Pričakovali smo, da bo ob takih skromnih demonstracijah znal voditi par vojakov. Gospoda

Radičević in Gherardini — poglejta domobranski polk, kako je v soboto dostojno postopal brez vsakih nezakonitosti.

Ministrstvo in vlada.

Odgovorna za brutalni nastop sta ministrstvo in vlada, ki sta dala nalog, naj se mora ob najmanjšem povodu nastopiti z orožjem. Bila je v tej zadevi pri vladi tudi tajna seja.

Mayer ni pustil zdravnika k ranjencem!

Višek škandala je povzročil poročnik Mayer s tem, da potem, ko je pustil ob frančiškanskem mostu streljati, ni pustil k ranjencem na policijsko stražnico policijskega zdravnika dr. Illnerja, kateri je bil v to telefoniško poklican od stražnice iz »Uniona«. Dr. Illner je hitel proti stražnici, a Mayer ga ustavi. Dr. Illner se legitimira, da je pozvan k ranjencem, a mlekozobi Mayer mu odgovori: »Jaz ne pustim nikogar skozi!«

Celo v vojnem času se mora zdravnika pustiti k ranjencem in bolnikom, v Ljubljani pa je 27. pešpolk zakrivil, da je zaradi navadnih demonstracij ni pustilo zdravnika k ranjencem, na katere so oni streljali.

Oficir streljal iz Mayerjeve hiše.

Marija Štucin (Prešernove ulice) priča: Iz Mayerjeve hiše je neki oficir streljal na ljudi!

Pred pošto.

Poštno uradništvo se menja zvečer ob 9. uri ko nastopi nočno službo. Včeraj zvečer je bil pristop c. kr. poštne uradnikom zelo otežkočen. Vojaški kordonj gospodov uradnikov niso pustili na pošto in zahtevali legitimacije od njih. Le z veliko težavo so gospodje prišli na pošto.

Ljubljanski ognjegasci napadeni.

Ko se je včeraj ljubljansko ognjegasno društvo vračalo z izieta s Stošč, napadli so jih pred »Bavarskim dvorom« dragonci. Bilo bi prišlo do prelivanja nedolžne krvi, da ni to zabranil vladni zastopnik.

Vojaštvo v cerkvi.

Na ukaz nekega častnika, baje Mayerja, ker drugega takrat ni bilo tam, je šel neki kadet s šestimi možmi izpoditi ljudi s stopnjic frančiškanske cerkve, in ko so se v cerkev zaleteli, so šli trije vojaki celo v cerkev, a so kmalu se obrnili.

Dragonec v kavarni.

V soboto zvečer se je predrznil priti dragonec s konjem celo v kavarno Prešeren, seveda samo na prag, potem so ga napodili.

Zlomljeni bajoneti v vratih in častnikove kroglje. — Orožnik in višji svetnik deželne sodnije Andolšek.

V večnih vratih Urbančeve hiše je zalomljen bajonet Ta kaže, kako silo so rabili vojaki! Ondi se tudi poznajo odtisi puškinih kopitov. V veži Urbančeve hiše, je bilo, kakor smo že dopoldne poročali, mnogo ljudi. Le srečen slučaj je bil, da tudi tu ni bilo nekaj mrtvih. Tam so našli tudi kroglje, katere je izstrelil poročnik Moravetz in k sreči niso zadele nikogar. Tu je okusil prijaznost orožnikov tudi višji deželosodni svetnik, gosp. Andolšek, ki je bil v družbi svoje soproge. Dasi je orožnikom povedal, kdo je, se je komaj rešil proti »Unionu«.

Kroglje v semenišču.

Prvi strelji so padli včeraj od Kresije v smeri proti semenišču. Nad vrati prodajalne črevljeve (Treo), katera je nastanjena v semenišču, v zidu ostale so tri kroglje. Druge so se zapile v drevesa.

Ljudem, ki so kroglje pobrali, so jih vojaki z brahijalno silo vzeli. Luknje na bodo pričale o »Einzelnfeuer-ju« c. in kr. Maierja.

Kolikokrat so vojaki streljali.

Ivan Umek, krojaški pomočnik pri Ivanu Slani, Sv. Petra nasip 67, je pričal, je videl in bil zraven, ko so vojaki streljali štirikrat po vrsti med ljudi in tedaj so se izvršile ranitve Slovencev. Tega dogodka je pričal tudi Rezi Hočvar, stanujoča Stari trg št. 11a, ki je bila v družbi g. Ivana Umeka.

Ker je hotel na tramvaj, aretiran.

Iz Šiške se je včeraj zvečer vračal z večjo družbo gosp. Ivan Kristan, livar pri Samassu. Na Marije Terezije cesti so čakali tramvaja, ki je odhajal, zato so klicali, naj tramvaj počaka. Orožnik je takoj ustavil družbo in aretiraj Kristana. Nastavili so družbi bajonete. Tudi več drugim osebam so se zgodile slične prijetnosti.

Človekojúbnost Nemcev

se je sijajno dokazalo sinoči. Soproga fin. svetnika Lenarčiča in rodbina vladnega svetnika Kulavica, pri kateri je bil tudi c. kr. okrajni komisar dr. Sima, je, ko so se začeli prvi strelji, ploskali in upili »bravo«. Lastnik hiše je rodbini Kulavičevi takoj odpovedal stanovanje.

Ploskanje ob truplu umorjenega.

Ko so peljali mimo Zajčeve gostilne po Sednijskih ulicah truplo ustreljenega, so Nemci to videči pričeli ploskati.

Predrznost Nemcev.

Včeraj zvečer okoli 10. ure nabralo se je do približno 200 demonstrantov. »Pod trančo«, kjer so demonstrirali proti zagriženemu nemškutarju zlatnine Maisetzu. Med vriščem je ljudstvo zaupilo, da je iz hiše padel kamen. Na to je bilo ljudstvo takoj še bolj razburjeno in vihtelo pesti proti hiši. Kolikor vemo iz verodostojne strani, stanuje v prvem nadstropju mirna stranka, in kar se je tudi zatrjevalo, so bila okna (lesena polkna) prvega nadstropja ves čas zaprta. V tretjem nadstropju stanuje Slovenec. Oseba, proti kateri se je demonstriralo, t. j. Maisetz, pa stanuje v drugem nadstropju. Od kod je prišel kamen, nam še ni znano, toda mislimo, da ni treba za to preveč premišljevati. Baje se trdi, da je neka oseba na ulici videla, da je padel iz drugega nadstropja. Med tem, ko se je poizvedovalo, od kod je prišel kamen, priletela je na demonstrante steklenica s črnilom, kar je pobral med občinstvom se nahajajoči stražnik. KPamen in steklenica je že na policiji, katero bo zadevo preiskovala. Občinstvo je videlo, kako so se okna drugega nadstropja več čas odpirala. Več kakor preveč drzno je nemškutarstvo, da se drzne že itak razburjeno ljudstvo, še na ta način razburjati in žaliti.

Surovosti Belgijcev

nam opisuje očividec tako: Ko so na bežeče ljudi posamezno streljali, so ti videli, da jim ni pomoči. — Zato se je nekdo ulegel na tla in simuliral smrt. — Prišel je Belgic, ki ga je sunil večkrat v brbet in trebut in klical: »Jetzt hast' gnug, du verfluchter windischer Hund!« Le s tem, da se ni gnil, se je rešil smrti. — Skrajni čas, da merodajni krogi Maierja, Königa in drugih nemških kulturonocev v vojaški suknji ne puste več nastopati. Ogorčenje proti Maierju je tako silno, da ne pozna mej.

Pod Tivolli sta bila star gospod in bolelna gospa od nekega vojaka 27. pešpolka napadena in je staro gospo vojak ranil.

Vojaki, ki psujejo.

Pred Tönniesovo hišo na Dunajski cesti št. 27 so včeraj zvečer ob 9. uri zahtevali Belgijci naj se prebivalci po predpisih umaknejo v hišo. Prebivalci so šli, zaprli vrata, na dvorišču pa zaklicali: »Zivio!« V vrstah korakajočih vojakov so nato zaupili: »Windische Hunde!«

Tudi po Prešernovih ulicah so Belgijci klicali »Windische Hunde«. In to vojaštvo naj napravlja mir. Ta polk bi moral iti v najslabšo avstrijsko garnizijo!

Na Andrettovi tovarni na Viču

je bilo včeraj zbito mnogo šip.

Predrznost poročnika Mayer. — Mayer se odpeljal.

Včeraj se je čutil mladi poročnik Mayer kot gospodar v Ljubljani. V Wolfovih ulicah se je naravnost uprl vladnemu voditelju varnostnih odredb g. Mathiasu temu zaklical: **Ich bin Kommandant!** Čujemo, da se je poročnik Mayer odpeljal iz Ljubljane.

»Ein verlorener Gottscheer«.

Danes dopoldne je množica priglasila na policijo nekega moža, ki je po cesti na ves glas zabavljaj Slovencev. Bil je vinjen. Mož je neki raznašalec sodnijskih spisov. Policija ga je spravila na varno. Mož je izjavljal, da je »ein verlorener Gottscheer«, imena pa ni hotel povedati.

V znak sožalja

so danes izobesili Slovenci črne zastave. Častno bi bilo, da se v ta namen vsi Slovenci jutri zapro svoje trgovine.

Ljubljana mora pokazati, da sočuvstvuje z žrtvami!

Tudi nemške tvrdke danes izobešajo zastave!!

A ljudstvo tega ne pusti, da bi se ga s tem begalo. **Vse nemške tvrdke so morale črne zastave nazaj potegniti.** Tvrdba Krisper je morala na splošno zahtevo zbranga občinstva izobesiti zastavo nazaj potegniti. Ker se je tvrdba dalje časa branila ugoditi tej želji, je nastalo ljudstvo nemirno; pomirilo se je šele, ko se mu je ugodilo.

Obisk v vojašnici 27. pešpolka.

Naš somišljenik, — ki je bil, kot vsi drugi — brez vsakega povoda ob včerajšnjih demonstracijah surovo insultiran od poročnika Königa, napravil je danes dopoldne obisk v vojašnici. Poročnika Königa, ki je baje Ljubljančan, seveda ni mogel najti; zato ga je povabil na dogovor k sebi. Čudno je, da imajo pri 27. pešpolku tako točne adrese, da ga ni bilo mogoče dobiti. — O nastopu imenovanega častnika bo go-

vor, kakor hitro dožene naš poročevalec celo zadevo. — Sedaj konstatiramo le, da niti eden izmed onih, ki jih je surovo atakiral, ni črnil niti besedice.

Dodatno k tej notici nam poroča še naš somišljenik, da poročnik König ni hotel priti ob določeni uri, ampak ob času, ko ni bilo dotičnega doma, kar je poročnik seveda moral znati.

Njegov sirovi nastop pa se pojasni seveda na primernem mestu ter se v to svrlo izvrši pismena ovadba posredovanjem naših poslancev. — Takrat se tudi pojasni, kdo je »Dummkopf« itd.

»Če ne greš proč, te ustrelim!«

Nekega izmed fantov, po obleki soditi hlapec, je sunil žandar, ko so šli mimo mirno, ter mu rekel: »Ti si strgal tamle tablo z zida!« Ta je odgovorjal, da ni bil on, nakar mu je rekel orožnik: »Če ne greš proč, te ustrelim!«

Židje v spremstvu orožnikov.

Proti eni uri zjutraj je orožnik spremljal žida in židinj, ki stanujeta v Plavčevi hiši na Starem trgu, domov. Z njima je bil tudi en častnik, ki ga je potem dalje spremljal proti Žabjeku. Torej žandarmarija spremlja jude.

Ali so davkoplačevalci psi?

Ko je včeraj bila oddana prva salva, oglasil se je v Wolfovih ulicah neki demonstrant z opazko: Sedaj so z našim denarjem na nas streljali. Na te besede se je neki lajtnant zakadil v dotičnika z besedo: »Verfluchter Hund«. Ko je na to drugi demonstrant povedal dotičnemu lajtnantu, da je to popolnoma prav rečeno bilo, tedaj se je lajtnat na vse grlo drl: »Verfluchte Hunde sind beide, sofort zu aretiren.«

Nemške trgovine.

Pri Meisetzu je poškodovana napisna deska, tudi Goldsteinova trgovina je poškodovana.

Viteški častniki 27. pešpolka pretepajo še danes slovenske žene!

Danes opoldan sta se dve dami blizu vojašnice 27. pešpolka pogovarjali o večrajšnjih dogodkih. Kar skoči za njima nek častniški namestnik in eno damo **sune v prsa!** Gospod dr. L. Lenard, ki je to videl, je dal temu človeku karto in zahteval, naj mu tudi on svoje ime pove. Tega pa ta junak ni hotel, ampak razsajal. Na stražnici je dejal vojakom: Nicht sagen! Bravo! Ritterlich!

Koslerjevo pivo.

S čisto zanesljivo strani se poroča, da je dal Kosler vojakom 2 hl piva in dva zaboja steklenic. Vojaki so pili pivo v petek in v soboto.

Akcija nemških trgovcev?

Govori se, da so nemški trgovci v Ljubljani sklenili odpustiti iz službe sčasoma vse slovenske uslužbenice in jih nadomestiti z nemčurskimi in Nemci.

Proti nemškim napisom.

Danes opoldne je začelo ljudstvo na Starem trgu z vsjo odločnostjo zahtevati, da se odstranijo nemški napisi.

Zdaj ob pol 2. uri popoldne so Nemci že zaprli trgovine na Glavnem trgu. Množica demonstrantov je vzela proč firmo g. Kendi. Demonstranti so pozdravili to z živahnimi živio-klici. Občinski svetnik Trnkoc je tudi zakril nemški napis. Čuden je dal nemški del firme pokriti s črnim papirjem. Isto je storil tudi Bernatovič.

Vsled pritiska javnosti so bile snete oziroma prelepljene nemške napise nad trgovinami sledeče tvrdke: Gottfrid Götzl, starinar na Starem trgu, Johann Jesenc, Josep Pok, Leutgeb, rokovičar pod trančo, Mardetschläger, lekarnar na Jurčičevem trgu, Worms Roza, mehanik na Mestnem trgu, Glavna trafika na Mestnem trgu. Bili so sneti nemški napisi: »Zum Schäfferhut«, Stadler, Gärtner, Skofich, Jos. Kordin, J. Habjan na Starem trgu je sam danl odstraniti nemški napis. Isto se je zgodilo še z mnogimi drugimi nemškimi napisi. Goldsteinovo in Kastnerjevo tvrdo so vrgli v vodo. Tudi Kastner je zaprl trgovino.

Svoje trgovine so danes ob pol 2. uri popoldne zaprli: Eberle, zlatar, Giontini, papirna trgovina, Haman, Persche, Meisetz, zlatar, Öhler, manufakturna trgovina in Rudholzer — vsi na Mestnem trgu; Schmidt, trgovina Štefana Nagy na Vodnikovem trgu. V imenu gosp. Regorschka je gosp. Jagodič obljubil, da se nemški napis, če je tudi že 50 let star, odstani.

Tudi pri Miklavcu so sneli tablo.

Okolu tričetrt na 2. uro se je pripeljal v dvovprežnem vozu župan Hribar, ki je izpočetka, stoje v vozu, precej mirno opozarjal občinstvo, da naj se razide. Seveda je ljudstvo, videč župana, še bolj sililo na kup. Župan je klical na občinstvo: Razidite se! Policija naj nastopi z vsjo strogostjo! Nevarnost je največja! Odgo-

vorni bodete sami za vse. Vi, študentje, kaj imate tu opraviti. Ali Vam ni dovolj še žrtev. Mi imamo drugih skrbi. Dame, ženske, otroci, kaj delate Vi tukaj. Ženske, ali nimate nič srca v sebi. Razidite se!

Ivan Janša, delovodja pri tvrdki Kolar, je ponesrečil, ko je snemal na zahtevo množice desko. Padel je z lestve in se poškodoval.

Veliki napis trdke Heinrich Kenda sta hotela po naročilu poslovojde te tvrdke dva pomočnika ključavničarskega mojstra gosp. Rebeka odstraniti, kar pride orožništvo ter ju za noge zvele z lestve. Heinrich Kenda je skozi okno napram orožnikom zanikal, da bi se bil napis odstranil z njegovim dovoljenjem ter bi bil tako kmalu spravljen gosp. Rebeka v zapor.

Na trgu je bilo v službi šest mestnih stražnikov, katerim je prišlo na pomoč sedem orožnikov, ki so hitro razpršili množico. Nato je prikorakal v mestno stražnico na magistratu pod poveljstvom okr. stražmojstra še 18 orožnikov. Ob dveh je Mestni trg popolnoma miren. Ljudje v večjih gručah ogledujejo luknje, ki so jih naredile vojaške kroglje v zidu Kolovratarjeve gostilne.

Tvrdba N. Hoffmann se je tekom pol ure izpremenila v M. Kalan. Dvojezični napisi so po celim mestu izginili skoraj popolnoma. Tako se n. pr. glase nekatere tvrdke: Regorš=ek, Pers=c, Ljubljanska kreditna banka = itd. Izginil je napis: »Städtisches Arbeit- u. Wohnungsvermittlungs-Amt«.

Razne vesti.

Truplo Lunderjevo bodo raztelesili, da doženejo, kje je šla krogija vanj.

Vest, da bi bil aretiran dr. Tavčar, se ne potrjuje.

Že zjutraj omenjeni Martin Štrukelj je bil ranjen pred Urbančevo hišo, vlekkel se je do kavarne »Austria«, kjer se je zgrudil in kjer ga je dobila policija.

Mnogo oseb je aretiranih in oddano dež. sodišču. V tujini izdaji je tiskarski škrat iz »sodišča« napravil »strelišče«.

Avtentičen dogodek.

Gdčna. Josipina Schlaipach je stala včeraj v veži hiše v Šelenburgovih ulicah, v kateri stanuje. Kar pride poročnik od 27. polka, Sychrowski, potegne sabljo in jo pomoli gospodični proti prsim, češ, da naj se takoj odstrani, če ne —! Neki vojak 27. pešpolka, je, ko so ljudje vzklikali »Živio!«, v vrsti zaklical: »Halt's Maul!« — To je vedenje po »Dienstreglementu«?

Kedaj smejo vojaki pri izgredih rabiti orožje?

O tem jasno in določno pravi »Dienstreglement«, I. del; XI. poglavje, § 72., sledeče:

Orožje se ima rabiti:

a) Pri tumultih in vstaških gibanjih na izrečno in utemeljeno zahtevo v to poklicanega političkega uradnika v vseh onih slučajih, v katerih so njega pozivi, da se upostavi zakoniti red, ostali brezuspešni in če je tudi poveljnik dodanih mu čet o nujnosti takega postopanja prepričan;

b) če se četo dejansko insultira ali celo z orožjem napade; ravno tako, če ljudje z orožjem ali drugimi nasilnimi orodji tišče proti četam in se je bati, da se s tem njihova akcijska možnost prepreči ali preveč omeji.

c) če pri četi, poslani, da vpostavi red in varnost, ali pa pri kakem njenem samostojnem oddelku, ni navzoč politički uradnik, tedaj mora, kadar nastopijo nasilni čini proti varnosti osebe, lastnine in javnih naprav, poveljnik čete pozvati ljudstvo k vpostavi zakonitega stanja in če se pozivu ne pokori — tudi ako bi se čete same ne napadle — rabiti orožje po lastnem prevdarku.

Posamezna izzivanja, kakor tudi z ljudskimi tumulti navadno združeno vpitje in žvižganje razburjene množice ne smejo, dokler take sovražne izjave nimajo za četo nevarnih posledic, zapeljati takoj k rabi orožja, posebno ne k streljanju.

Kadar pa nastopi nujnost, da se orožje rabi, se zahteva popolna razpršitev ali pa brezpogojna uklonitev nemirnežev in pod nobenimi pogoji ni dovoljena kapitulacija ali kak kompromis. Orožje se mora posebno obrniti proti kolovodjem.

Da se razprši uporna ljudska množica, ima pehota, kjer to dovolijo razmere in je smotreno, po zastojnem pozivu, da se prostor izprazni, pod varstvom rezerve izvršiti napad z bajoneti, pri čemer naj se neoboroženim ženskam, otrokom in nemočnim starčkom prizanaša. Če napad z bajoneto ni zadosten, če se na četo strelja ali pa se jo spravi do silobrana, potem se mora streljati, pri čemer pa

Je slepo streljanje ali streljanje v zrak popolnoma izključeno.

Bajonetni napad se naj, če mogoče, napove s signalom za »napad«, streljanje s signalom »streljati«.

O kavaleriji je rečeno v »Dienstreglement«, da ima naloga »s hitrimi gibanji« ceste izprazniti, ne da bi že v to svrhu rabila orožje. Atake sme izvršiti, če treba, ne sme pa zasledovati razpršenih, ampak se po ataki takoj zopet formirati v »zaključeni red«.

Pevci pozor!

V očigled ljubljanskih dogodkov ima načelstvo »Zveze slov. pevskih društev« danes zvečer ob 6. uri sejo. Jutri, v torek, se vrši ob 2. uri popoldne skupna pevska skušnja vseh ljubljanskih zvezinih društev. Nikdo naj ne manjka! Vsak pevec-Slovenec naj se udeleži skupnega nastopa na pokopališču, da pošlje zadnji pevski pozdrav nesrečnim žrtvam! Seja in pevska vaja se vršita v prostorih »Glasbene Matice«.

Mestni svet ljubljanski.

Ljubljana, 21. septembra.

Pred magistratom stoje goste gruče ljudi. Galerija je natlačena polna. Župan Ivan Hribar otvori sejo ob poldvanajstih. V početku njegovega govora se dvignejo mestni svetniki s sedežev. Župan pravi: Častiti gospodje svetniki! Raz hiš ljubljanskih vidite vihrti danes črne zastave. To je znamenje žalosti nad nedolžno prelito krvjo. Razburjenje, ki je zadnje dni vladalo po mestu, se je izpremenilo v globoko žalost, ki jo čuti vse prebivalstvo, ki je dobrega srca in dobro misli. Kot žrtve nepremišljenosti od strani tistih, ki bi morali skrbeti za to, da se pri vzdrževanju reda ne prekoračijo prave meje, padli sta dve mladi življenji. Na ulico sta prišla kot mirna gledalca. Sedem drugih je težko ranjenih. Srce se mi je trgalo, ko sem prišel v mestno stražnico in tam videl uboge ranjene žrtve ležati v mlakah krvi. Res je, da so se primerile obžalovanja vredne demonstracije, ki pa niso bile take, da bi opravičevale tak žalosten zaključek. Z ozirom na žalost, ki vlada v naših srcih in po celi Ljubljani, predlagam, da se umrlim žrtvam priredi pogreb na stroške mestne občine ljubljanske (dobrokljici) in da se mestni svet in corpore udeleži pogreba. Ukazal sem že, da se bo v vseh ljubljanskih cerkvah na mestne stroške zvonilo. Nadalje predlagam, da dovoli mestni svet za spomenik na grob žrtev znesek 1000 K, ki ga bo pač tudi občinstvo še popolnilo, da bo mogoče postaviti ustreljenima dostojen spomenik. (Dr. Tavčar: umorjenima!) V Vašem odobranju vidim znamenje, da so ti predlogi soglasno sprejeti. S tem, da ste se praznično oblekli in vstali s sedežev, izrazili ste družinam žrtev svoje sožalje, ki se bo izrazilo v zapisniku seje.

Nato se svetniki vsedejo in župan razvija razloge, iz katerih so nastale demonstracije. V Ptuj je imelo občni zbor v zaprtih prostorih oblastveno dovoljeno društvo, ki je že zborovalo v Mariboru in Celju in tam pokazalo, da noče demonstrirati. Pred očmi mestnega župana se je mirne Slovence in Slovenke napadalo in ranilo. Ko se je dr. Ploj obrnil na deželno oblast za asistenco, se mu je odgovorilo, da ista iz dosedanjih izgredov še ne vidi potrebe za asistenco. Pripomniti pa je treba, da je deželna oblast morala vedeti, kaj se pripravljajo, iz oklicev, ki so bili razširjeni, in pa iz okolnosti, da je občinski svet ptujski poklical iz Celovca, Celja, Maribora in Beljaka policijske stražnike na pomoč, torej tuje, ki razmer v Ptuj ne poznajo, ko ima država vendar orožništvo na razpolago. In pred očmi teh tujih stražnikov se je napadalo Slovence in Slovenke in pljuvalo na slovenske dame. Obžalujem tak narod, ki pravi, da je edini kulturni element v Avstriji, pa je zmožen takih surovosti. Res je, da so bili napadalci večinoma renegati, toda med njimi je tudi mnogo pravih Nemcev, ki so ravnotako navdahnjeni iste bruture. To je skrajna sramota za nemški narod, in ni se čuditi, če je Slovenecem zavrela kri. Župan je pričakoval, da se bo protestni shod v mestnem domu mirno končal, zlasti ker sta oba govornika na shodu pozivala na mir. Vendar je prišlo do izgredov, kakor v drugih krajih večkrat, ki pa drugod ne vedejo do tako resnih posledic. Izgrede so mislili potlačiti z mestno policijsko stražo, o kateri se je sam deželni predsednik jako pohvalno izrazil. Prišlo je do ekscesov, ki jih moramo obžalovati. Župan izreka skrajno ogorčenje nad nepremišljenostjo nekaterih elementov, ki so napadli tujo lastnino. (Klic: Nemci vedno tako delajo!) Vendar pa demonstracije niso bile take, kakor bi jih nam sovražni živeli, ki vporablja vsako priliko, da bi Ljubljano oblatil pred tujim svetom, radi pokazali. Zavrača laži »Grazer Tagblatta« in »Tagesposten«, ki sta pisala, da je bilo veliko Nemcev ranjenih in da je šola

nemškega »Schulvereina« demolirana. Nobenemu Nemcu se ni skrivil las in na šoli je razbito le 33 šip. Župan je brzojavil ministrskemu predsedniku, naj ne verjame pretiravanju brezvestnih mazačev, marveč počaka uradnih poročil. Demonstracije so se ponovile predvčeršnjim. (Klic: Vojaštvo jih je izzvalo!) Uradne preiskave še niso končane. Nastopilo je vojaštvo, ki mu je poveljeval vladni tajnik dr. Mathias. Tudi včeraj je bilo občinstvo mirno. (Klici Pa vojaštvo ni bilo!) Župan je opozoril vlado, naj pouči vladnega svetnika, da je bila včeraj nedelja, ko so ljudje nekoliko bolj veseli; naj tega živahnejšega razpoloženja ne smatra resno, kakor sicer. Župan je takoj brzojavno obvestil ministrskega predsednika, da sta bila dva mirna sprehajalca ustreljena. Število ranjenih oseb je popravil z drugo brzojavko, izjavivši, da zadenejo posledice tiste, ki so krivi. Mestna policija je ves čas vršila vestno svojo naporno službo; občina se je zavedala dolžnosti, ki jo ji nalaga mestni statut. Demonstracije se utegnejo ponoviti. Župan posvari vnovič z oklicem, naj bo občinstvo mirno in previdno, naj opusti vse, kar bi moglo dati povoda, da bi vojaštvo zopet nastopilo. Naj tudi mestni svetniki pomirjevalno vplivajo na ljudstvo. Čast mesta zahteva, da se izgrede ne ponove.

Svetnik dr. Tavčar pravi, da v naših srcih ne vlada samo žalost, ampak tudi srd in jeza. Temu čutu moramo dati izraza. Nam je čisto vseeno, če nas razpode, kakor pretijo, in še morda tudi zaprejo. Naša dolžnost je, da se postavimo za pravice umorjenih, za pravico in čast Ljubljane. Te demonstracije ne bodo prenehale. Dokler nas bo vlada sleparila, bo žalila naš narodni čut in izzivala demonstracije. Če je vojaštvo včeraj moralo nastopiti, lahko bi se pokazalo že prvo noč. V tem se vidi brezglavnost in nerodnost vlade. Govornik je sam včeraj opazil samo nekaj žvižganja, živio-klice in petje narodnih pesmi. Pa to ni tak nered, da bi morala puška peti. Nastopil je nezrel poročnik, Mayer, ki je na prepoved dr. Mathiasa, da ne sme streljati, odgovoril: »Sie haben hier nichts zu kommandiren« in pustil streljati. To je fakt. Nalašč je pustil streljati na ljudi, ki mu niso ničesar storili, ta fante, ki se igra v Ljubljani avstrijskega lajtnanta. In zakaj je bil za intervencijo poklican v prvi vrsti nemški polk? Kdor jih pozna, ve, da so ti ljudje navdahnjeni najhujšega sovraštva do Slovencev. Da se je za pomirjenje uporabljalo tako krvoločne ljudi, to je krivica, proti kateri moramo protestirati. Govornik pravi, da nimamo svojih ljudi za to, da bi nam jih nemški vojaki streljali. Predlaga resolucijo: Mestni svet zahteva strogo preiskavo: Čemu je civilna oblast rabila za napravljanje miru nemški polk, o katerem je znano, da je Slovincem sovražen? Čemu se je izročilo vodstvo mlademu častniku, ki živi po načelih »Halt's-Maul«-kulture? Čemu se je streljalo na mesto, kjer bi demonstranti ne mogli napraviti nobene škode? Zakaj se je streljalo na bežeče? Zakaj se je streljalo večkrat in posamično? Zakaj se je streljalo brez ukaza političnega komisarja in zakaj se ni ljudstvo opozorilo, da bo vojaštvo streljalo? Apelira se na vse slovenske in slovanske poslance, da vse potrebno ukrepejo, da bo vojaška strahovlada v Ljubljani prenehala in da zadene krivca vsa odgovornost za nedolžno kri, ki se kadri ljubljanskih ulic.

Ko je župan pojasnil, da po cesarskem patentu iz l. 1844 nima politična oblast nobene ingerence na rabo orožja, zakliče dr. Tavčar: Kaj nas briga tisti stari patent, saj ne živimo v letu 1844. Nato je bila resolucija soglasno sprejeta.

Dr. Oražen pravi, da ga, ko je padla salva, niso pustili k ranjencem, dasi se je legitimiral kot zdravnik. Poročnik König mu je rekel, da je že vojaški zdravnik tam. Govornik je odgovoril, da je pač več ranjenih in da en vojaški zdravnik ne zadoštuje. Šele s predovanjem policije se mu je posrečilo priti do žrtev. Ko so ljudje bežali pred kavalerijo v Wolfvovih ulicah in se zatekli v dr. Oražnovo vežo, je ukazal isti poročnik: »Ausräumen! Wer nicht hinausgeht, den muss man niederstechen!« Poročnika Mayerja je po salvi vprašal govornik, kaj ga je napotilo, da je dal streljati. Odgovori mu je: Kamenje je letelo na nas. Pokažite nam rane, vpraša govornik. Nato zapove poročnik: Die Verwundeten vor! Iz vrste stopi mož, ki je imel en zadnji členek enega prsta nekoliko črn. Zaradi enega črnega nohta torej ste ukazali streljati, mu reče govornik. Poročnik je molčal. Čez nekaj časa je rekel, da so imeli demonstrantje tudi revolverje. Zakaj jih niste aretirali? ga vpraša dr. Oražen. »Zum Teufel sind sie gegangen,« odgovori poročnik Mayer.

Ko sta še govorila svetnika Lenček in Franchetti in po pojasnilih županovih, da ga niso pritegnili k posvetovanju glede uporabe vojaštva, marveč ga postavili

vedno pred fait accompli, je bila sprejeta resolucija dr. Majarona, s katero občinski svet protestira proti kršenju občinske avtonomije s tem, da se je kršil § 3 orožniškega zakona iz leta 1894 in se je brez vednosti župana odredilo varnostne mere, ki so dovele do takih posledic.

Župan zaključuje sejo, povabivši mestni svet k pogrebu včerajšnjih žrtev.

× × ×

Tudi uradno je sedaj konstatirano, da so Belgijci streljali na bežeče ljudi.

× × ×

Policija je preiskala Pogačarjev trg in okolico in ni našla tistih kamnov, o katerih pravijo Belgijci, da so nanje leteli. Našli so samo en kamen.

Izgredi v Celju.

Dopoldne še so pri vsakem vlaku stali pred kolodvorom nemški nacionalci, večinoma »naraščaj«, da počaste došle Slovence. Razširjene so bile namreč govornice, da pridejo Sokoli in kmetje iz okolice. Dopoldne in popoldne je vse pričakovalo in bilo napeto. Zvečer ob sedmih je bila napovedana dijaška slavnost v »Narodnem domu« v prid Sokolskega celjskega doma. Demonstracije so se pričele takoj z mrakom, da ni mogel nihče v bližino. Ob 8. uri je bilo vse mesto popolnoma pokonci in razburjenost velika. Demonstrantje, celjska znana fakinaža, je vpila in hodila po mestu. Naskočila je in razbila zvezni trgovini napise, šipe, isto trgovino Stranecki ter bombardirala stanovanje nad trgovino stanujočega dr. Hrašovca. Napadli

so tudi mirne Slovence, ki niti znali niso, čemu. Tako nekaj okoličanskih kmetov, ki so slučajno prišli nasproti organizirani tolpi, hruleči »heil« in zahtevajoči, da i ti isto store. Nekaj so jih pobili na tla, da so jih morali odnesti v bolnišnico. **Smrtno so pretepli tudi nekega slovenskega visokošolca.** Iz Gradca je prišlo Nemcem z vlakom na pomoč, baje okrog 500 ljudi, moških in ženskih. V Narodnem domu zbrani Slovenci so morali do jutra ostati v prostorih. Noben Slovenec, ki je prišel v roke ni všel zdrav. Razbite so tudi šipe hotela Terscheck, istotako tudi pri Narodnem domu. Škoda je velika.

Dnevne novice.

+ **Vlada**, je kakor se čuje, izročila vse vodstvo v Ljubljani županu in Belgijci ne smejo iz vojašnice. Župan poziva občinstvo k popolnemu redu.

+ **Pozivljamo »Slovensko odvetniško zvezo«**, da preskrbi vsem, pri nemirih prizadetim brezplačne zagovornike!

+ **Od državne železnice.** Imenovan je za transportnega kontrolorja Makso Jeglič, revident pri c. kr. žel. ravnateljstvu oddel. VI. v Trstu, in Fač Rudolf, pristev za vodjo blagajne c. kr. žel. ravnateljstva v Trstu. Premeščeni so: Testen Lovro pristav iz Podbrda za načelnika v Kanal, Potočnik Ivan, asistent iz Ljubljane za načelnika v Podbrdo, Horak Rudolf urad. aspirant iz Lesec k ravnateljstvu v Trst.

Med gostilničarji se je pričela živahna akcija, da se pivo ptujih pivovarnejev odpove.

Št. 30.778

Razglas.

Z ozirom na osodepolne dogodke povodom demonstracij dne 20. t. m. odrejam v svrhu vzdrževanja javnega reda in mira sledeče: Od danes naprej do preklica imajo se hišna vrata ob 8. uri zvečer zapirati.

Mladini do 16. leta je prepovedano po 6. uri zvečer na ulico in imajo hišni gospodarji ter gospodinjje strogo na to paziti, da se mladina tej zapovedi pokori.

Zajedno svarim kar najresneje pred zopetnimi demonstracijami, ker bi posledice bile nepreračunljive in utegnejo, kakor kaže sinočnji slučaj, zadetj tudi nedolžne.

2347

Mestni magistrat ljubljanski, dne 21. septembra 1908.

**Župan
Ivan Hribar.**

Društvo tiskarjev na Kranjskem je primorano beležiti pretresljivo vest, ki se je pripetila na dan slavitve društv. 40letnice po nesrečnem naključju.

Sinoči ob poldeveti uri so vojaki ustrelili našega vrlega člana, tovariša

Rudolfa Lundra

strojnika v „Narodni tiskarni“

ki se je mudil vračaje se z naše slavnosti na javnem prostoru ob Šolskem drevoredu.

Pogreb dragega pokojnika bo jutri, v torek ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

Tovariši, vljudno Vas vabimo, da sprejmete pokojnika vsi k zadnjemu počitku.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1908.

Odbor.

Proda se izvrstno

verzilo (Gepelj)

mlatilnica in slamoreznica, vse lahko za enega konja, 500 mernikov lepega krompirja, 2 kravi v župnišču v Dobrničah pri Trebnjem.

2343 2-1

Française donne cours et leçons de grammaire et de conversation.

2289

3-3

Sv. Petra cesta, št. 20, I. nadstropje.

Naznanilo.

Cenjenim damam naznanjam, da me je tvrdka **Henrik Kenda** — kjer sem nameravala sčasoma odpreti lastno trgovino z damskimi klobuki — kar službeno odstavila. — Podam se začasno na Dunaj, da se v tej stroki temeljito izobrazim in se tem potom najudaneje poslavljam, s priločilom in s prošnjo, da mi cenjene dame, do vrnitve ohranijo svojo naklonjenost.

2341 1-1 Z odličnim spoštovanjem
Ivana Schiller.
Ljubljana, 21. septembra 1908.

Glavna zaloga:
lekarna Ub. pl. Trnkóczy
:: Ljubljana. ::

Specialiteta za kadičce.

Primarius
dr. V. GREGORIČ
Ljubljana

kronska
ustna
voda

EUODIN

(Zakonito zavarovan.)

Specialiteta za kadičce.

10 do 15 kapljic v kozarec vode.

Cena 2 kroni.

Glavna zaloga:
lekarna Ub. pl. Trnkóczy
:: Ljubljana. :: 1898 35

Dobro ohranjen
harmonij
se kupi. Kje pove uprav. Slov. 2346 2-1

Proda se poceni
omara
za 10 kron, umivalnik, železna peč (Füll-ofen), citre, sablja, štelaza. Tobačna tovarna 2 stopnjišče. 2345 1-1

Nova hiša

z velikim vrtom iz katerega se proda za 800 K na leto in ima upeljano špicerijsko trgovino, poleg te se lahko dobi gostilna in trafika. Stoji na najlepšem prostoru v novem delu Ljubljane. Gotovine ni treba velike. Pojasnila daje gospod **I. Toni**, mesar. Lingarjeve ulice. 2308 1

Posest

blizu Maribora izvanredno dobička nosno se takoj po jako nizki ceni proda. Posest ima nova lepa poslopja (vredna 15.000—16.000 kron), meri 46 oralov, od teh 26 oralov lep pri cesti ležeč gozd (vrednost lesa za posekat 16.000 kron). Druga zemlja izvrstno dobra. Novo nasajeni vinograd, mali kamenolom.

Cena 35.000 kron. Cena je primerno jako nizka, mora se pa svota po 28.500 kron takoj v gotovini izplačati. Natančnejša pojasnila daje radovoljno prodajalec: **H. Drofeknik**, c. kr. davč. oficijal, **Maribor** n/D. Schillerstr. 8. 2346 3-1

Učni in vzgojevalni zavod za deklice, „šolskih sester“ v Trstu
ulica P. Resenghi števil. 14.

Žurvska lega, krasen razgled na Adrijo in okolico, čist zrak, prostoren vrt, novo moderno opravljeno poslopje, električna razsvetjava, parna kurjava, kopališče, telovadnica. 2286 14-6

U šolskem letu 1908/9 se otvori poleg ljudske šole in trgovskega tečaja

prvi in tretji razred dekliškega liceja in gospodinjska šola.

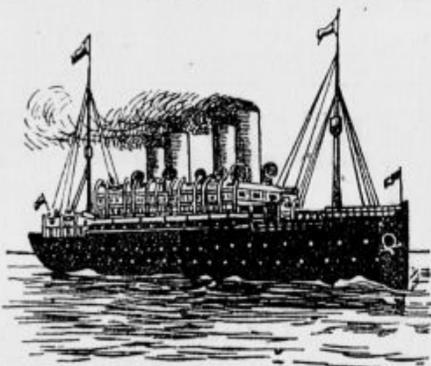
Žrana in stanovanje mesečno 60 K; deklice, ki so samo 3 dan v zavodu 24 K. Šolnina za ljudsko šolo in trgovski tečaj po 10 K, za licej 16 K, za gospodinjsko šolo 20 K.

Začetek šole 1. oktobra.

2238 4
Anton Šarc
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8
priporoča v lastni živalnici izdelano
perilo

za otroke, gospe in gospode. Za izdelovanje perila doma priporoča svojo bogato zalogo platna in šifona v vseh širinah in kakovostih, švicarsko vezenje, prte in prtice, brisalke i. t. d. **Mačor** znano le dobro blago in zelo primerne cene.

Naročila za venčaje točno in zanesljivo. Opozorim na razstavljeno perilo v „Narodnem domu“.

Kdor hoče varno, mirno in hitro
v AMERIKO
potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika 1639 11

Fr. Seunig, Ljubljana
Kolodvorske ulice števil. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki **velikani**:
Kaiserin Auguste Victoria nosi 25.000 ton
Amerika „ „ „ 24.000 „
President Lincoln „ „ „ 20.000 „
President Grant „ „ „ 20.000 „

Vožnja **Ljubljana-Hamburg** traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 1 1/2 dneva ter ima potnik pravico porabe brzdovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

Dr. Julij Dereani
okr. zdravnik v Kamniku
odpotuje
od 22. t. m. do 8. oktobra t. l.

Samo 6 dni

Havre New-York
Francoska prekomorska družba.
Udpotuje se iz Ljubljane vsak torek.
Vozno listo in pojasnila daje samo
Ed. Šmarda
obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana,
Dunajska cesta št. 18, nasproti znane
gostilne pri „Figovcu“ 1878 26-15

Fotografski zavod
Ustanovljen 1870
Julij Müller Ustanovljen 1870

si usoja najljubše naznaniti, da je 30pet otvoril svoj novi, v modernem slogu zgrajeni atelje
v hiši „Ljudske posojilnice“
nasproti hotelu „Union“

in se priporoča cenjenemu občinstvu v izvršitev vseh vrst slik v najlepši, najmodernejši izvršitvi.
Proseč mnogoštevilnega obiska, bilježi velespoštovanjem
2316 2
Julij Müller, fotograf.

Modna trgovina J. Kostevec
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4.

Naznanjam v ljudo p. n. občinstvu, da sem svojo manufakturno trgovino pod zgorajšnjo turdko na istem prostoru izdatno povečal ter tudi zalogo z najnovejšim blagom popolnil, kar mi jamči, da bodem v bodoče svojim častitim odjemalcem še točneje postreči zamogel.

Opiraje se na svojo doseganjo solidnost in točnost, se nadejam iste blagonaklonjenosti, katero se bodem večno potrudil v vsakem oziru opravičiti.

Z odličnim spoštovanjem
2287 8-2
J. Kostevec.

2170 15-14
Katoliška bukvarna v Ljubljani
priporoča
šolske knjige za vse šole:
ljudske, obrtne, meščanske in srednje šole v najnovejših aprobiranih izdajah. — Izmed novo upeljanih knjig je bukvarna založila:

Tominšek, dr. Jos. Grška slovnica vez. v platno K 3.—.

Tominšek, dr. Jos. Grška vadnica vez. v platno K 3-50.

Svetina, dr. Iv. Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol (V. razred). Prva knjiga: Resničnost katoliške vere. Vez. v platno K 2-80.

Stroj Alojzij Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve. Vez. v platno K 1-40.

Na razpolago ima tudi v raznih izdajah slovenske, nemške, francoske, angleške, laške itd. slovarje in Schulmannove ter Freundove prestave in preparacije za latinske in grške klasike.

Podružnice: Praga s menjalnicami: Orava 23, Mala strana, Most. ulica 17, Budim, Brus, Opatka Ljpa, Opatka Kamalica, Gorovski Nürnberg, Klášing, Sv. Jilka, Pisek, Sv. Jilka in Liberec.

Menjalnice na Dunaju:
I. Wollzeile 1, II. Tabarstrasse 4, III. Ungargasse 17 (vagal Rennweg), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 13, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstr. 22, VII. Mariahilferstrasse 74, VIII. Laventelstrasse 133, IX. Alservstrasse 32, XVIII. Währingerstrasse 22, XIX. Döblinger Hauptstr. 22

Menjalnična delniška družba 46 140-178
„MERCUR“
Dunaj, I. Wollzeile 1.
Ako. kapital K 20.000.000. Novec. zaklad K 8.000.000

nakup in prodaja
vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnice, sreč. devis, valut in denarja

Zamenjava in eskomptiranje
vseh vrst zastavnice in obilicaci. sreč. in kuponov